

РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ЗАХИСНИКА ЧИ ПРЕДСТАВНИКА ОСОБИ У ЗВ'ЯЗКУ З ДІЯЛЬНІСТЮ, ПОВ'ЯЗАНОЮ З НАДАННЯМ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Статтю присвячено розгляду загальнотеоретичних положень проблеми родового об'єкта складу злочину посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги.

Ключові слова: об'єкт складу злочину, родовий об'єкт, безпосередній об'єкт складу злочину, класифікація об'єкта складу злочину, життя захисника чи представника особи.

I. Вступ

Проблема родового об'єкта злочинів, а особливо такого складу злочину, як посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, належить до найменш вивчених. Це свідчить про те, що вона є надто актуальною, особливо на сучасному етапі боротьби зі злочинами проти правосуддя і, зокрема, передбаченим ст. 400 КК України. Цій проблемі в юридичній літературі приділяли увагу такі вчені, як В.Я. Тацій, В.К. Матвійчук, В.К. Гришук, А.В. Савченко, Б. О. Кириць, В.О. Навроцький, Н.О. Гуророва, Ю.Л. Шевцов, А.А. Музика, М.Й. Коржанський, В.М. Присяжний, І.О. Харь та інші. Проте невирішеність багатьох аспектів вимагає розгляду деяких загальнотеоретичних питань у цьому напрямі, без яких подальше дослідження може мати труднощі.

II. Постановка завдання

Мета статті полягає у з'ясуванні загальнотеоретичних положень стосовно родового об'єкта складу злочину і, зокрема, досліджуваного складу злочину, передбаченого ст. 400 КК України.

III. Результати

Кожний злочин посягає на певний об'єкт, завдає йому істотної шкоди або ставить під загрозу завдання такої шкоди ці суспільні відносини [1, с. 302]. Виходячи з цього, необхідно констатувати, що злочинне діяння неможливе без об'єкта, проти якого воно спрямоване.

Перш ніж перейти до дослідження безпосереднього об'єкта складу злочину, передбаченого ст. 400 КК України, слід зазначити, що питання про об'єкт складу злочину взагалі в науці кримінального права є одним із найбільш дискусійних. Водночас конкретизація об'єкта складу злочину дає змогу разом з іншим виробити підстави і критерії вибору об'єктів кримінально-правової охорони та засобів їх захисту [2, с. 22].

У науці кримінального права є багато підходів до розуміння об'єкта злочину. Слід зазначити, що В.К. Гришук поділяє наукові концепції об'єкта злочину на історичні та сучасні. До найбільш поширених історичних концепцій об'єкта злочину в теорії кримінального права вчений зараховує такі: 1) об'єкт злочину – суб'єктивне право (В.Д. Спасович); 2) об'єкт злочину – захищений правом інтерес (Р. Ієрінг, Ф. Ліст, Б.С. Нікіфоров); 3) об'єкт злочину – блага та інтереси, що охороняються законом (правові блага) (А.Н. Круглевський, Г.В. Колоколов, Є.Я. Нимировський); 4) об'єкт злочину – безпека і добробут громадян (О.Ф. Кістяківський); 5) об'єктом злочину є: а) правові норми і конкретні блага та інтереси (М.Д. Сергієвський); б) посереднім об'єктом є порушений припис, норма, а безпосереднім – суспільне ставлення, що є реальним проявом цього припису (І.Я. Фойніцький); в) з формального боку – це блага та інтереси, що охороняються цією нормою (Л.С. Білогриць-Котляревський); г) норми права в її реальному бутті (М.С. Таганцев); 6) об'єкт злочину – окремі особи чи групи осіб (П.Д. Калмиков); 7) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (А.А. Піонтковський, Є.А. Фролов) [3, с. 159–164].

Серед найбільш поширених сучасних концепцій об'єкта злочину в теорії кримінального права В.К. Гришук виділяє такі: 1) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (В.Я. Тацій, М.Й. Коржанський, М.І. Бажанов, А.В. Савченко, Б.О. Кириць, В.О. Навроцький, Н.О. Гуророва, Ю.Л. Шевцов та ін.); 2) об'єкт злочину – соціальні блага (цінності), що охороняються кримінальним законом (П.С. Матишевський, Є.В. Фесенко, С.Б. Гавриш); 3) об'єкт злочину – людина, незалежно від віку, розумового розвитку, соціального статусу тощо (Г.П. Новосолов); 4) об'єкт злочину – окремі особи або багато осіб (І.Я. Козаченко, З.А. Незнамова); 5) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом соціально значущі цінності, інтереси, блага

(А.В. Пашковська, А.В. Наумов); 6) об'єкт злочину – суспільні відносини, які є відповідним порядком, встановленим приписами правових норм, а також соціальні блага (Г.В. Чеботарьова); 7) об'єкт злочину двоякий – соціальна оболонка є завжди першим об'єктом, а всі інші об'єкти перебувають всередині цієї оболонки (В.М. Трубніков); 8) об'єкт злочину – охоронюваний кримінальним законом порядок суспільних відносин (О.М. Костенко, П.П. Андрушко, А.В. Ландіна); 9) об'єкт злочину – особливо цінні суспільні відносини, які охороняються кримінальним законом [3, с. 166]. Цей підхід набув поширення в теорії кримінального права і його прихильниками є: В.К. Гришук [3, с. 166], Я.М. Браїнін [4, с. 70], В.М. Кудрявцев [5, с. 130], А.А. Музика [6, с. 25], Л.В. Левицька, Т.О. Мудрак, О.В. Сіренко, П.В. Цимбал [7, с. 18], В.В. Кузнецов і О.Ф. Штанько [8, с. 79], В.К. Матвійчук [9, с. 157–158].

Крім вищезазначених сучасних концепцій об'єкта, існують ще й інші. Так, С.Я. Лихова підтримує та розвиває концепцію, де об'єктом злочину є правовідносини [10, с. 79].

Натомість В.П. Ємельянов називає об'єктом злочину охоронювані кримінальним законом конкретні сфери життєдіяльності людей, які і виступають безпосередніми об'єктами злочинів як реальних явищ дійсності [11, с. 214–215].

В юридичній літературі існує й інша періодизація та класифікація розвитку концепцій об'єкта злочину. Так, в історії розвитку вчення про об'єкт злочину можна виділити декілька етапів. Перший етап (друга половина XIX – початок XX ст.) характеризується наявністю різних концепцій, до яких інколи зараховують так звані теорії суб'єктивного права, норми права і правові блага [12, с. 325]. Другий етап розробки вчення про об'єкт злочину – період панування в нашій країні марксистсько-ленінського вчення, керуючись яким вітчизняна кримінально-правова наука взяла на озброєння тезу: об'єкт злочину – це суспільні відносини, і тільки вони [12, с. 325]. Третій етап – це сучасні концепції об'єкта злочину. Він характеризується тим, що в ньому кримінально-правова теорія вже не декларує єдність думок, оскільки не тільки в науковій, але й у навчальній літературі все більше виявляється два основних концептуальних підходи до трактування поняття об'єкта злочину [12, с. 336]. Перший, значно представницький за кількістю прихильників підхід орієнтує на таке вирішення питання про об'єкт злочину, яке наявне в радянській науці, тобто на визнання об'єктом злочину суспільних відносин [12, с. 337].

В останнє десятиріччя з'явилося також немало прибічників другого підходу. Усіх їх об'єднує одне: критичне сприйняття ідеї про

те, що об'єктом злочину виступають суспільні відносини і тільки вони [12, с. 337].

Важливо звернути увагу на те, що П.П. Андрушко робить деякі уточнення до узагальнення концепцій об'єкта В.К. Гришук. Так, він уточнює свою позицію стосовно об'єкта злочину, під яким він розуміє соціальні цінності, натомість порядок відносин (взаємовідносин) між суб'єктами розглядає як вид соціальних зв'язків між суб'єктами, які, у свою чергу, є одним із видів соціальних цінностей, що охороняються кримінальним законом. Також П.П. Андрушко звертає увагу на те, що С.Б. Гавриш відстоює концепцію об'єкта злочину як правового блага, а не об'єкта злочину як соціального блага (цінності), що охороняється кримінальним законом [3, с. 166].

Оскільки дослідження питання про об'єкт злочину взагалі не є предметом цього дослідження, тому, не вдаючись до деталей аналізу кожної з наведених концепцій об'єкта злочину і виходячи з періодизації, зазначимо, що ми приєднуємося до дослідників, які об'єкт злочину розглядають саме з позиції теорії суспільних відносин. Представниками цієї теорії є, зокрема, В.Я. Тацій, В.К. Гришук, В.К. Матвійчук, А.А. Музика, М.Й. Коржанський, В.О. Навроцький, В.М. Присяжний, І.О. Харь та ін.

Користуючись триступеневою класифікацією об'єктів злочинів, якої ми дотримуємось, визначмо місце норми, що досліджується (ст. 400 КК України) у системі особливої частини КК України, її значення, надамо точну кваліфікацію вказаного діяння. Це все стає можливим, якщо вдасться найбільш правильно встановити родовий і безпосередній об'єкти складу злочину, передбаченого ст. 400 КК України. Ця класифікація ґрунтується на співвідношенні філософських категорій: загального, особливого та окремого. Відповідно, включає три рівні: загальний, родовий, безпосередній [5, с. 81–82; 13, с. 124–125; 14, с. 60–62]. Таку тричленну класифікацію об'єктів злочинів підтримує переважна більшість науковців. Відповідно до цієї класифікації, з позиції прихильників концепції, об'єкт складу злочину – це суспільні відносини, що поставлені під охорону кримінального закону, загальний об'єкт – уся сукупність суспільних відносин, що поставлені під охорону кримінального закону, родовий – група суспільних відносин, тотожних або однорідних за своєю суттю, безпосередній – конкретні суспільні відносини, які охороняються кримінально-правовою нормою.

З приводу родового об'єкта злочинів, що стосуються правосуддя і в системі яких перебуває і досліджуваний склад злочину, передбачений ст. 400 КК, існують твердження

про те, що такими є відносини: 1) які забезпечують: а) нормальну діяльність органів дізнання, слідства і прокуратури у сфері кримінального судочинства; б) нормальну діяльність суду з відправлення правосуддя з кримінальних і цивільних справ; в) нормальну діяльність органів, які здійснюють виконання рішень та вироків і призначених у них покарань [15, с. 309]; 2) що пов'язані з інтересами правосуддя особисті та суспільні цінності, які охороняються окремими статтями розділів 2 та 8 Конституції, а також окремими статтями Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України [16, с. 591]; 3) що пов'язані з регламентованою законодавством та іншими нормативними актами діяльністю зі здійснення правосуддя органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду, а також установ, що виконують судові вироки, рішення, ухвали і постанови [17, с. 454]; 4) що забезпечують нормальну діяльність суду і органів прокуратури, дізнання, попереднього слідства, а також органів, що виконують судові рішення (в широкому розумінні слова, включаючи і вироки, й інші судові акти) з реалізації цілей і завдань правосуддя [18, с. 442]; 5) що забезпечують нормальне функціонування органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду, а також установ, що виконують судові вироки, рішення, ухвали і постанови [19, с. 580]; 6) зі здійснення державної влади [20, с. 22]; 7) що забезпечують інтереси правосуддя й інтереси особи [21, с. 20]; 8) з відправлення правосуддя відповідно до порядку, цілей і завдань, установлених у законі [22, с. 90]; 9) що забезпечують нормальне функціонування органів правосуддя [23, с. 17]; 10) ними є інтереси соціалістичного правосуддя, якими охоплюються як інтереси безпосереднього відправлення правосуддя судом, так і діяльність органів, що сприяють здійсненню завдань правосуддя [24, с. 5]; 11) з правильної діяльності суду зі здійснення цілей і завдань правосуддя і органів, що в цьому йому сприяють [25, с. 7]; 12) з правильного відправлення правосуддя тільки судом, виключаючи діяльність органів дізнання і попереднього слідства [26, с. 18]; 13) з діяльності суду щодо вирішення завдань і досягнення цілей правосуддя, а також правильної діяльності органів, що сприяють у цьому суду (тобто органів дізнання, попереднього слідства й органів, що забезпечують виконання судових рішень у цивільних і кримінальних справах) [27, с. 90–91]; 14) правильної, заснованої на законі діяльності суду, прокуратури й органів досудового слідства, а також діяльності виправно-трудоустанов [28, с. 324]; 15) з нормальної діяльності органів правосуддя (при цьому під органами, що

здійснюють правосуддя, закон має на увазі не тільки суд, але й органи, що забезпечують для суду можливість об'єктивного і всебічного вирішення справ, які сприяють здійсненню правосуддя [29, с. 399]; 16) що пов'язані з регламентованим законодавством здійсненням правосуддя судами, забезпеченням цієї діяльності органами дізнання, досудового слідства, прокуратури, захисниками і представниками особи, а також установами які виконують судові рішення [30, с. 572]; 17) пов'язані з нормальним функціонуванням не тільки власне судової влади, а й інших органів та осіб, які сприяють діяльності суду щодо здійснення правосуддя і до кола яких належать органи дізнання, досудового слідства, прокуратури, органи виконання судових рішень, вироків, ухвал та постанов, представники адвокатури тощо [31, с. 506]; 18) з нормальної, побудованої на суворій відповідності закону діяльності органів правосуддя [32, с. 779]; 19) суспільні відносини, що регулюють встановлену законом нормальну діяльність системи правосуддя [33, с. 65].

Всі зазначені вище точки зору стосовно родового об'єкта злочинів проти правосуддя є дещо суперечливими або не охоплюють кола всіх відносин у досліджуваній сфері, або призводять до помилкового ототожнення об'єкта злочину (суспільних відносин) з предметом злочину чи з правовідносинами, а іноді стосується діяння, діяльності або відповідного стану тощо. По-перше, це зумовлено тим, що в авторів відсутнє намагання дослідити внутрішню сторону і зміст відносин, які є об'єктом складів злочинів проти правосуддя, визначити їх співвідношення із суміжними групами суспільних відносин. По-друге, це спричинено тим, що не існує єдиного розуміння правосуддя як об'єкта кримінально-правової охорони. По-третє, по-різному розуміють предмет відносин як складову об'єкта злочину. І останнє: автори неправильно тлумачать положення Конституції і чинного законодавства, ігноруючи науковий підхід до з'ясування та тлумачення тих чи інших явищ, що є в полі зору нашого дослідження.

До вищеподаного відступу ми повернемося після аналізу наведених точок зору стосовно визначення, родового об'єкта злочинів проти правосуддя. Так, перше визначення (М.І. Бажанова) обмежується відправленням правосуддя з кримінальних і цивільних справ, нормальною діяльністю органів дізнання, слідства, прокуратури й органів виконання рішень і вироків, тобто охоплює не всі суспільні відносини, що передбачені розділом XVIII КК України. Друге визначення (Є.В. Фесенка) без достатнього обґрунтування переводить нашу увагу з суспіль-

них відносин на інтереси правосуддя і суспільні цінності. Третє визначення (Ю.В. Александрова) має позитивне судження, яке пов'язане з регламентованою законодавством та іншими нормативними актами діяльністю зі здійснення правосуддя. Проте і воно дещо звучує перелік суспільних відносин, що стосується правосуддя (установами, які виконують вироки, рішення, ухвали і постанови). Четверте визначення (А.В. Наумова) подібне до попередніх, але доповнюється реалізацією цілей і завдань правосуддя. Такі самі недоліки притаманні і п'ятому визначенню (О.А. Чумакова). Проте, на відміну від попередніх, де йдеться про "нормальну діяльність" перелічених суб'єктів відносин, тут акцентується увага на "нормальному їх функціонуванні". Шосте визначення (А.В. Галахової) є надто всеохоплюючим і виходить за сукупність відносин, що стосуються правосуддя. Сьоме визначення (Я.М. Кульберги) стосується інтересів правосуддя та інтересів особи, а не суспільних відносин в означеній сфері. Восьме визначення (І.С. Власова) перегукується дефініцією родового об'єкта, запропонованого Ю.В. Александровим. Дев'яте визначення (М.Н. Голоднюк) обмежує суспільні відносини, що стосуються аналізованої нами сфери, лише нормальним функціонуванням органів правосуддя. Десяте визначення (В.С. Фельдблюм) також стосується інтересів, а не суспільних відносин, що суперечить концепції, яка нам імпонує. Одинадцять визначення (Ш.С. Рашковської) не охоплює всі суспільні відносини, що стосуються досліджуваної сфери (обмежене лише органами правосуддя та тими, що йому сприяють). Дванадцять визначення (Т.Н. Добровольської) ще вужче, адже тут йдеться лише про суд, органи дізнання й попереднє слідство. Тринадцять визначення (Автори курсу "Советское уголовное право" під ред. А.А. Піонтковського) майже збігається з визначенням М.І. Бажанова, але з привнесенням певної словесної інтерпретації. Чотирнадцять визначення (В.Д. Пакуніна) необґрунтовано обмежує суспільні відносини, що стосуються правосуддя органами правосуддя. П'ятнадцять та дев'ятнадцять визначення (І.П. Міщука) також стосується нормальної діяльності органів правосуддя. Найбільш повні визначення означеного об'єкта злочинів – це шістнадцять (Ю.В. Александрова) і сімнадцять (В.І. Тютюгіна, І.В. Самощенко, В.А. Козака), адже вони стосуються органів правосуддя й інших осіб, які сприяють здійсненню правосуддя. Вісімнадцять визначення (О.А. Чумакова) знову ж таки обмежує сферу правосуддя лише органами правосуддя.

З метою встановлення родового об'єкта злочинів проти правосуддя звернемося до

його структури: 1) це суб'єкти або учасники суспільних відносин; 2) соціальний зв'язок (суспільно значуща діяльність) як зміст відносин; 3) предмет суспільних відносин [34, с. 90]. Суб'єктами суспільних відносин у сфері здійснення правосуддя, проти яких спрямовується злочинне діяння, є окремі особи – учасники процесуальної діяльності (підозрюваний, обвинувачений, підсудний, засуджений, свідок, потерпілий, експерт, перекладач, оцінювач, захисник, представник особи та ін.), державні органи (суд, органи дізнання та досудового слідства, тимчасова слідча чи спеціальна тимчасова слідча комісія Верховної Ради, органи й установи відбування покарань), а також їх представники (суддя, слідчий, співробітник дізнання, державної виконавчої служби і т. д.). Це можуть бути як фізичні особи, так і юридичні. Для досягнення мети кримінального судочинства необхідною умовою є не тільки виявлення осіб, які вчинили злочин, притягнення їх до кримінальної відповідальності, а й захист суддів, слідчих, свідків, потерпілих та інших учасників кримінального судочинства, зокрема захисника чи представника особи від посягань на відносини, що забезпечують їх життя, здоров'я, майно, а також захист їх від незаконного впливу з метою перешкоджання правосуддю [35, с. 254]. Це також стосується усіх судів загальної юрисдикції, спеціалізованих судів (тобто суддів, свідків, експертів, перекладачів тощо).

Вивчення соціальної функції суб'єкта відносин, тобто його прав і обов'язків (статусу), має певну цінність, оскільки з'ясування суб'єктного складу відносин сприяє визначенню змісту самих відносин, дає можливість оцінити їх характер, обсяг цих відносин і межі дії закону. Отже, робити певний перелік суб'єктів суспільних відносин (об'єкта злочинів проти правосуддя) немає необхідності. Важливо лише зрозуміти, що вони можуть мати різноманітні варіанти, які так чи інакше можуть впливати на зміст відносин та межі кримінальної відповідальності. Про це свідчить і судова практика: суди правильно кваліфікували діяння лише тоді, коли встановлювали суб'єктів відносин, їх соціальний статус (роль) у суспільних відносинах.

У контексті дослідження структури об'єкта злочинів проти правосуддя для усвідомлення змісту цих відносин важливе значення має предмет відносин. Справедливим є твердження, що предметом суспільних відносин є те, з приводу чого або у зв'язку з чим існують і самі ці відносини [36, с. 79]. Слід звернути увагу на те, що не можна змішувати предмет відносин з предметом зовнішнього світу, їх не можна спробувати, перенести тому, що це відносини і тільки.

Тому предметом відносин у злочинах проти правосуддя є умови, що забезпечують “порядок... або охорону...”.

Такий підхід до дослідження свідчить про те, що нас цікавлять не будь-які соціальні зв'язки, а зв'язки у межах діяльності з охорони відносин у сфері правосуддя. Зовні зв'язок може виявлятися в таких формах, як діяльність – у забезпеченні прав на захист. У деяких випадках соціальний зв'язок, як і самі суспільні відносини, може виявлятися не тільки у вигляді діяльності, а й у “застиглій”, пасивній формі [36, с. 80].

Слід звернути увагу на те, що правосуддя ширше за поняття “судочинства”, “кримінального процесу”, оскільки правосуддя охоплює собою діяльність будь-якого суду, а також органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, органів виконання судових рішень, вироків, ухвал, постанов, органів та осіб, які сприяють діяльності суду щодо здійснення правосуддя [37, с. 29–30]. Закон про кримінальну відповідальність охороняє не всі види діяльності органів правосуддя, а лише діяльність з реалізації завдань і цілей правосуддя.

З усієї діяльності органів, причетних до правосуддя, слід виділити лише ті їхні функції, що забезпечують виконання завдань правосуддя і виділяти їх з усієї багатогранної діяльності судово-слідчих та інших органів [27, с. 320]. Тому під сферу кримінально-правової охорони підпадають не всі суспільні відносини, які виникають у процесі функціонування органів досудового слідства, прокуратури і суду, органів, які виконують вирок, рішення, постанови, а тільки ті, які з'являються при здійсненні цими органами та особами спеціальних завдань правосуддя. Крім того, варто мати на увазі, що можуть бути вчинені різні злочини, які завдають шкоди нормальній роботі судів та інших правоохоронних органів, але не всі вони будуть злочинами проти правосуддя [38, с. 14]. Норми, що розглядаються, охороняють від посягань нормальну роботу правосуддя не в усіх її проявах, а лише в тих, що безпосередньо стосуються специфічної діяльності органів правосуддя, тобто такої діяльності, яка виділяє органи дізнання, слідства, суду, місць позбавлення волі з-поміж інших у системі державного апарату і може бути визначена як правильна діяльність з вирішення завдань з досягнення мети правосуддя [38, с. 14–15]. У цьому контексті слід звернути увагу на те, що Конституція України 1996 р. в ст. 125 визначає, що правосуддя в Україні здійснюється тільки судом, однак визначення поняття “правосуддя” Основний закон не містить, це положення не збігається з назвою розділу XVIII КК та його змістом.

У науковій літературі дається й таке поняття правосуддя та розкриваються його ознаки, як правозастосовна діяльність суду з розгляду і вирішення у встановленому законом процесуальному порядку віднесених до його компетенції цивільних, господарських, кримінальних та адміністративних справ з метою охорони прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб та інтересів держави [39, с. 514].

В.О. Навроцький, який вважає, що Конституційний Суд України не здійснює правосуддя, а отже, посягання на його діяльність (винесення неправосудного рішення, давання завідомо неправдивих показань тощо) не охоплюється нормами глави КК “Злочини проти правосуддя” [40, с. 8]. До такого висновку приводить і аналіз Закону України “Про Конституційний Суд України” від 16.10.1996 р. [41, с. 1–19]. Нормами цього закону визначено, що Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, його завданням є гарантування верховенства Конституції України. Проте, незважаючи на те, що Конституційний Суд не займається розглядом і вирішенням конкретних справ, що характерно для інших ланок судової системи, провадження в Конституційному Суді регламентоване не загальною процедурою, а спеціальною, закріпленою Законом “Про Конституційний Суд України”, а отже, судочинство здійснюється і Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції [42, с. 9].

Таким чином, під правосуддям слід розуміти виключно діяльність судів у межах їх компетенції на засадах верховенства права, яка забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких видана Верховною Радою України. Натомість у розділі XVIII КК, який має назву “Злочини проти правосуддя” йдеться: 1) про здійснення правосуддя у формах цивільного, господарського чи кримінального судочинства (регламентується цивільно-процесуальним, господарсько-процесуальним та кримінально-процесуальним кодексами України); 2) здійснення правосуддя у формі адміністративного судочинства (регламентується Кодексом адміністративного судочинства України); 3) діяльність органів і службових осіб, спрямована на примусове виконання рішень судових та інших органів (службових осіб), які здійснюються на підставах у спосіб та межах повноважень, визначених законами та іншими нормативно-правовими актами, виданими відповідно до закону про виконавче провадження, до Кримінально-виконавчого кодексу України

тощо; 4) діяльність захисників, представників особи; 5) правозастосовна діяльність, яка спрямована на реалізацію норм права стосовно конкретних життєвих ситуацій; 6) діяльність правоохоронних органів та їх службових осіб (дівання, досудового слідства, прокуратури); 7) охорона законних прав та інтересів громадян, суспільства, держави в процесі судочинства, дівання, досудового слідства та виконання судових рішень.

IV. Висновки

Отже, виходячи з вищезазначеного, назва розділу вужча за зміст розділу XVIII КК. Тому під родовим об'єктом злочинів, передбачених цим розділом, слід розуміти суспільні відносини з приводу умов (стосунків), що забезпечують регламентовану законодавством та іншими нормативно-правовими актами діяльність: судів зі здійснення правосуддя; органів дівання, досудового слідства, прокуратури; установ, що виконують судові рішення; осіб, що забезпечують для суду дівання, досудового слідства повне, всебічне й об'єктивне вирішення справ, з охорони законних прав та інтересів громадян, суспільства, держави в процесі судочинства, дівання, досудового слідства та виконання судових рішень, захисту та представництва особи. Таке визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя, у тому числі й аналізованого складу злочину, зумовлене чинним законодавством, яке встановило межі кримінально-правової відповідальності для досліджуваних відносин.

Список використаної літератури

1. Наумов А.В. Российское уголовное право : курс лекцій : в 3 т. / А.В. Наумов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерес Кнувер, 2007. – Т. 1: Общая часть. – 736 с.
2. Коржанський М. Цінність суспільних відносин / М.Й. Коржанський, О.М. Коржанська // Право України. – 2006. – № 12. – С. 20–22.
3. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина : навч. посіб. для студ. юрид. фак. вищ. навч. закл. / В.К. Грищук. – К. : Ін Юре, 2006. – 586 с.
4. Брайнін Я.М. Основні питання загального вчення про склад злочину / Я.М. Брайнін ; [Київ. держ. ун-т ім. Т.Г. Шевченка]. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1964. – 189 с.
5. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления / В.Н. Кудрявцев. – М. : Государственное изд-во юрид. лит., 1960. – 244 с.
6. Музика А.А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів / А.А. Музика. – К. : Логос, 1998. – 323 с.
7. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / [Л.В. Левицька, Т.О. Мудряк, О.В. Сіренко, П.В. Цимбал]. – Ірпінь : Нац. академія ДПС України, 2005. – 206 с.
8. Савченко А.В. Сучасне кримінальне право України : курс лекцій / А.В. Савченко, В.В. Кузнєцов, О.Ф. Штанько. – К. : Вид-во Паливода А.В., 2005. – 640 с.
9. Матвейчук В.К. Уголовно-правовая борьба органов внутренних дел с преступным загрязнением водных объектов : учеб. пособ. / В.К. Матвейчук. – К. : НИ и РИО Украинской академии внутренних дел, 1992. – 79 с.
10. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (Розділ V. Особливої частини КК України) : монографія / С.Я. Лихова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. – 573 с.
11. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовное-правовое исследование / В.П. Емельянов. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 219 с.
12. Новоселов Г.П. Объект преступления / Г.П. Новоселов // Полный курс уголовного права : в 5 т. / [под ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуженного деятеля науки РФ А.И. Коробеева]. – СПб. : Изд-во Р. Асланова "Юридический центр Пресс", 2008. – Т. 1: Преступление и наказание. – С. 325–356.
13. Пионтковский А.А. Курс советского уголовного права : в 6 т. / А.А. Пионтковский ; [редкол.: А.А. Пионтковский, П.С. Ромашкин, В.М. Чхиквадзе]. – М. : Наука, 1970. – Т. 2. Часть общая. Преступление. – 516 с.
14. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. / В.Я. Тацій. – Х. : Українська юридична академія, 1994. – 80 с.
15. Бажанов М.И. Преступление против правосудия / М.И. Бажанов // Уголовное право Украинской ССР на современном этапе. Часть Особенная / [А.Я. Светлов, М.И. Бажанов, В.В. Сташис и др.]. – К., 1985. – С. 307–333.
16. Фесенко Є.В. Злочини проти правосуддя / Є.В.Фесенко // Кримінальне право України: Особлива частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / [Г.В. Андусів, П.П. Андрушко, С.Я. Лихова та ін.]; за ред. П.С. Матишевського та ін. – К., 1999. – С. 591–637.
17. Александров Ю.В. Злочини проти правосуддя / Ю.В. Александров // Кримінальне право. Особлива частина : підручник / [Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько та ін.]; відп. ред.

- В.І. Шакун ; НАВСУ. – К., 1998. – С. 458–509.
18. Наумов А.В. Российское уголовное право : курс лекций : [в 3 т.] / А.В. Наумов. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – Т. 3: Особенная часть (главы XI–XXI). – 2007. – 656 с.
19. Чуваков О.А. Преступления против правосудия / О.А. Чуваков // Уголовное право Украины. Общая и Особенности части : [учебник] / [под ред. засл. деяк. науки и техники Украины, докт. юрид. наук, проф. Е.Л. Стрельцова]. – К. : Одиссей, 2002. – С. 580–618.
20. Преступления против правосудия / [А.Н. Александров, Ю.И. Антонов, А.В. Галахова и др.]; под ред. канд. юрид. наук А.В. Галаховой. – М. : Норма, 2005. – 416 с.
21. Кульберг Я.М. Преступление против правосудия / Я.М. Кульберг. – М. : Госюриздат, 1962. – 63 с.
22. Власов И.С. Об объекте преступления против правосудия / И.С. Власов // Ученые записки Всесоюзного научно-исследовательского института советского законодательства. – М., 1964. – Вып. 1 (18). – С. 90–96.
23. Голоднюк М.Н. Вопросы развития законодательства о преступлениях против правосудия / М.Н. Голоднюк // Весник МГУ. Сер. 11: Право. – 1996. – № 6. – С. 16–25.
24. Фельдблюм В.С. Уголовная ответственность за заведомо ложное показание : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук / В.С. Фельдблюм. – М., 1972. – 16 с.
25. Рашковская Ш.С. Преступления против правосудия : [учеб. пособ.] / Ш.С. Рашковская ; [отв. ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.В. Здравомыслов]. – К. : НИИ-РИО Киев. высшей школы МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1971. – 103 с.
26. Добровольская Т.Н. Понятие советского социалистического правосудия / Т.Н. Добровольская // Ученые записки ВИЮН. – М., 1963. – № 16. – С. 11–19.
27. Курс советского уголовного права : [в 6 т.] / [под ред. А.А. Пионтковского, П.С. Ромашкина, В.М. Чхиквадзе]. – М. : Наука, 1970. – Т. 6: Часть особенная. Преступления против государственного аппарата и общественного порядка. Воинские преступления. – 1971. – 559 с.
28. Пакутин В.Д. Преступления против правосудия / В.Д. Пакутин // Уголовное право. Часть особенная / [под ред. М.И. Ковалева, М.А. Ефимова, Е.Н. Фролова]. – М., 1969. – С. 321–329.
29. Владимиров В.А. Преступления против правосудия / В.А. Владимиров // Советское уголовное право / [отв. ред. Н.И. Загородников]. – М., 1973. – Часть особенная. – С. 397–408.
30. Александров Ю.В. Злочини проти правосуддя / Ю.В. Александров // Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / [Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.]; за заг. ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – [2-ге вид., перероб. та допов.]. – К., 2008. – С. 571–599.
31. Тютюгін В.І. Злочини проти правосуддя / В.І. Тютюгін, І.В. Самощенко, В.А. Козак // Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – [4-те вид., перероб. і допов.]. – Х., 2010. – С. 506–536.
32. Чуваков О.А. Преступления против правосудия / О.А. Чуваков // Уголовный кодекс Украины : науч.-практ. комментарий / [отв. ред. Е.Л. Стрельцов]. – [7-е изд., перераб. и доп.]. – Х., 2010. – С. 759–809.
33. Мішук І.П. Об'єкт посягання у злочинах проти правосуддя / І.П. Мішук // Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : матеріали Міжнародної наук.-теор. конф. м. Київ, 30–31 травня 2011 : у 2 т. – К. : Центр правових досліджень, 2011. – Т. 2. – С. 63–65.
34. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник] / [за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація]. – К. ; Х. : Юрінком Інтер-Право, 2003. – 416 с.
35. Габро О.І. Державний захист та забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у судочинстві, за законодавством України / О.І. Габро, Н.С. Карпов // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) / Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю. – К., 2007. – № 17. – С. 254–266.
36. Тацій В.Я. Об'єкт злочину / В.Я. Тацій // Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для юрид. вузів і фак. / [М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.]; за ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Х., 1997. – С. 77–90.
37. Уголовно-процессуальное право Российской Федерации / [отв. ред. Ю.К. Якимович]. – СПб. : Р. Асланов, Юридический центр Пресс, 2007. – 890 с.
38. Александров Ю.В. Важный гражданский долг / Ю.В. Александров. – К. : Политиздат Украины, 1982. – 52 с.

39. Александров Ю.В. Злочини проти правосуддя / Ю.В. Александров // Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / [Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.]; за заг. ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – [2-ге вид., переробл. та допов.]. – К., 2008. – С. 571–599.
40. Навроцький В.О. Злочини проти правосуддя : [лекції для студ. юрид. фак-ту] / В.О. Навроцький. – Л. : Юридичний факультет Львів. держ. ун-ту ім. Івана Франка, 1997. – 48 с.
41. Про Конституційний Суд України : Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.
42. Пилипчук П.П. Законодавство про злочини проти правосуддя потребує вдосконалення / П.П. Пилипчук // Актуальні проблеми вдосконалення кримінального законодавства України : тези доп. міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 травня 2007 р.) / [ред. кол.: Є.М. Моїсєєв, О.М. Джужа, О.М. Костенко та ін.]. – К., 2007. – С. 6–13.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2013

Решнюк А.В. Родовой объект состава преступления посягательства на жизнь защитника или представителя лица в связи с деятельностью, связанной с предоставлением правовой помощи

Статья посвящена рассмотрению общетеоретических положений проблемы родового объекта состава преступления посягательства на жизнь защитника или представителя лица в связи с деятельностью, связанной с предоставлением правовой помощи.

Ключевые слова: *объект состава преступления, родовой объект, непосредственный объект состава преступления, классификация объекта состава преступления, жизнь защитника или представителя лица.*

Reshnyuk A. The generic object of corpus of trenching upon life of defender or representative of person delict in connection with activity, related to the grant a legal aid

In the article general theoretic positions are examined for the subsequent finding out of problem of family object of corpus of trenching upon life of defender or representative of person delict in connection with activity, related to the grant a legal aid.

The problem of a generic object of crime, especially such offense as an attack on the life of attorney or representative of a person in connection with the activities related to the provision of legal aid, a member of the least studied. These problems have often been the subject of scientific research, some problematic issues were of a deep coverage in the scientific literature.

In this article, "A generic object of a crime against life advocate or representative of a person in connection with the activities associated with the provision of legal aid" is a thorough analysis of the existing scientific literature points of view on the definition of a generic object of the offense in general and, in particular, crimes against justice. The author notes that discussed in the article point of view on the generic object of these crimes, and, in particular, a crime under Art. 400 of the Criminal Code, in his opinion are somewhat contradictory or do not cover the range of all the relationships in the study area, or lead to the erroneous identification of the object of the crime (public relations) with the subject of crime or with legal and sometimes relate to acts or activities of that status, and the like. Therefore, in his conclusion the author draws attention to the definition of a generic object of crimes against the administration of justice. He notes that under the generic object to be understood with regards to the conditions of social relations (relations) that provide regulated by law and other normative legal acts of the activity: courts of justice, the inquiry, pretrial investigation, prosecution, institutions that perform judicial decisions; persons which provide for a court of inquiry, pre-trial investigation is complete, comprehensive and objective judgment upon the protection of the legitimate rights and interests of citizens, society and state, in the course of proceedings, investigation, pre-trial investigation and enforcement of judgments, protection and representation of the face. Such a definition of a generic object of crimes against the administration of justice, including the composition of the analyzed crime under. 400 of the Criminal Code, the predetermined current legislation, which set a limit of criminal liability for the studied correspondent relationships.

Key words: *object of corpus delict, family object, direct object of corpus delict, classification of object of corpus delict, life of defender or representative of person.*